

dr hab. Anna Skolimowska, prof. ucz.
dr Bartosz Rydliński
Instytut Nauk o Polityce i Administracji UKSW w Warszawie

Rekomendacje dla polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej w kontekście reformy europejskiej polityki wschodniej

Polska prezydencja w Radzie Unii Europejskiej w pierwszym półroczu 2025 roku przypada na szczególnie ważny czas w sprawach międzynarodowych. 20 stycznia 2025 roku urząd 47. prezydenta Stanów Zjednoczonych objął Donald J. Trump. W lutym odbędą się przyspieszone wybory do Bundestagu, które mogą zmienić oblicze niemieckiej sceny politycznej. W najbliższym czasie także Francja będzie zapewne borykać się z kryzysem niestabilności rządu. Polska przejmując zatem prezydencję w Radzie w czasie niestabilności oraz niepewności rozstrzygnąć w odniesieniu do kluczowych kwestii międzynarodowych, zwłaszcza w odniesieniu do konfliktu na Ukrainie. Tym bardziej zasadnym jest, aby polski rząd zwracała uwagę partnerom krajowym i instytucjonalnym na kwestię wagi polityki wschodniej Unii Europejskiej jako projektu o potencjale stabilizującym sytuację w tym niespokojnym regionie Europy.

1. Strategiczne priorytety unijnej polityki wschodniej

Redefinicja pojęć w ramach europejskiej polityki wschodniej: Polska powinna zaproponować nową strategię relacji Unii Europejskiej z państwami znajdującymi się w jej wschodnim sąsiedztwie, uwzględniającą ich różnorodność. Wymaga to przede wszystkim redefinicji dotychczasowych kategorii pojęciowych. Zastąpienia szerokiego pojęcia "Wschód" bardziej precyzyjnymi, jak np. "państwa przedakcesyjne" (Ukraina, Mołdawia, Gruzja), "państwa autorytarne" (Białoruś, Rosja) oraz „państwa transformacyjne” (Azerbejdżan, Armenia) pozwoli na semantyczne i praktyczne oddanie stopnia różnorodności państw, pozwalając na prowadzenie bardziej dostosowanej do ich politycznych ambicji polityki ze strony Unii Europejskiej.

Wsparcie procesu rozszerzenia UE: Przyspieszenie działań związanych z negocjacjami akcesyjnymi Ukrainy oraz Mołdawii poprzez wypracowanie precyzyjnych celów w kluczowych obszarach (rządy prawa, walka z korupcją, harmonizacja regulacji, zwłaszcza w kwestiach odnoszących się do infrastruktury transportowej, cyfrowej czy rolnictwa).

Partnerstwo dla Białorusi: wprowadzenie nowych programów wsparcia dla białoruskiego społeczeństwa obywatelskiego i naukowców, przy utrzymaniu izolacji reżimu Aleksandra Łukaszenki.

Rozwój współpracy z państwami Kaukazu Południowego: zacieśnienie relacji z Armenią i Azerbejdżanem poprzez dedykowane programy współpracy gospodarczej i kulturalnej. Strategia taka pozwoliłaby na bardziej zdecydowane budowanie obrazu Unii Europejskiej jako wiarygodnego partnera gospodarczego i politycznego w tym regionie.

2. Zarządzanie kryzysowe

Skoordynowana pomoc dla Ukrainy: Polska powinna wykorzystać prezydenturę do mobilizacji wsparcia dla Ukrainy w kluczowych obszarach, takich jak: odbudowa infrastruktury krytycznej i wdrożenie reform instytucjonalnych.

Stabilizacja Mołdawii: współpraca z partnerami unijnymi w celu zwiększenia odporności gospodarczej i politycznej Mołdawii, w tym wsparcie dla reform antykorupcyjnych i decentralizacji.

Monitorowanie sytuacji w obszarze Kaukazu Południowego: włączenie Gruzji w proces konsultacji unijnych dotyczących bezpieczeństwa i wsparcie dla umacniania demokratycznego państwa prawnego; utrzymanie unijnej misji monitoringowej w Armenii.

3. Narracja komunikacyjna

Budowanie pozytywnego wizerunku rozszerzenia: Polska powinna skupić się na narracji podkreślającej korzyści dla UE płynące z przyszłej akcesji Ukrainy i Mołdawii, takich jak wzmocnienie bezpieczeństwa oraz zwiększenie potencjału gospodarczego Unii Europejskiej.

Strategia komunikacji na poziomie międzynarodowym: Promowanie polityki wschodniej Unii Europejskiej jako elementu konkurencji względem pozycji Federacji Rosyjskiej i Chińskiej Republiki Ludowej w tej części Europy. Wykorzystywanie forum: G7, G20 i innych organizacjach międzynarodowych do prezentowania strategicznego charakteru polityki wschodniej dla zabezpieczenia przed rosnącymi wpływami wschodzących potęg w regionie.

Podkreślanie roli Polski jako lidera polityki wschodniej Unii Europejskiej: prezentowanie Polski jako państwa rozumiejącego specyfikę procesów politycznych, społecznych oraz gospodarczych we wschodniej Europie oraz koordynującego działania unijne w tym zakresie. Relacje ze wschodem jako *domaine réservée* polskiej polityki zagranicznej w ramach Unii Europejskiej.

4. Instytucjonalne wzmocnienie polityki wschodniej Unii Europejskiej

Nowa architektura instytucjonalna: propozycja powołania Wysokiego Przedstawiciela ds. Rozszerzenia i Polityki Wschodniej w strukturze Komisji Europejskiej.

Finansowanie rozszerzenia: Polska powinna promować zwiększenie środków na Instrument Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej (NDICI), dedykowanych Ukrainie i innym państwom kandydującym.

Programy sektorowe: Inicjatywa nowych programów współpracy sektorowej z Ukrainą i Mołdawią w obszarach takich, jak: energetyka, edukacja i transport.

5. Długoterminowa wizja dla UE

Przygotowanie Unii Europejskiej na rozszerzenie: Polska powinna zainicjować rzeczową debatę na temat skutków rozszerzenia w zakresie kwestii instytucjonalnych UE, budżetowych, czy następstw dla sektora rolnego, cyfrowego czy transportowego oraz proponować takie zmiany w stosownych rozstrzygnięciach prawnych, które będą sprawiedliwe i solidarne względem wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej.

Strategia wobec Rosji: opracowanie wytycznych dla UE dotyczących długoterminowej polityki wobec Rosji, uwzględniającej kontynuację sankcji oraz wsparcie dla opozycji demokratycznej.

Bezpieczeństwo jako priorytet: promowanie wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony UE, w tym rozwój zdolności wojskowych i koordynacja europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony we współpracy z NATO.

6. Wykorzystanie prezydencji do promocji roli i znaczenia Polski w wymiarze wschodnim UE

Organizacja szczytu ws. rozszerzenia: Polska powinna zaproponować organizację unijnego szczytu rozszerzeniowego w Warszawie w trakcie trwania prezydencji.

Wzmocnienie soft power Polski: inicjatywy kulturalne i edukacyjne skierowane do państw sąsiednich, podkreślające wspólne dziedzictwo i wartości europejskie. Dedykowane europejskiej polityce wschodniej wydarzenia i wystawy w państwach azjatyckich, afrykańskich oraz Ameryki Południowej i Środkowej wskazujące na globalny wymiar europejskiej polityki wschodniej.

Dyplomacja publiczna: aktywne wykorzystanie unijnych przedstawicielstw dyplomatycznych do promocji polskich priorytetów na arenie międzynarodowej.

Rekomendacje są rozwinięciem dyskusji eksperckiej, która odbywał się 25 września 2024 roku w siedzibie Ośrodka Studiów Wschodnich im. Marka Karpia. Seminarium odbyło się na zasadzie *Chatham House*. Tezy i wnioski zawarte w niniejszym opracowaniu są interpretacją autorów i nie mogą być w jakikolwiek sposób wiązane z osobami dyskutantów.

W dyskusji udział wzięli: Małgorzata Bonikowska, Tadeusz Iwański, Jacek Kluczkowski, Wojciech Konończuk, Agnieszka Legucka, Beata Piskorska, Bartosz Rydliński, Anna Skolimowska, Andrzej Szeptycki, Marta Szpala, Ernest Wyciszkievicz, Agata Włodkowska, Vadym Zheltovskyy.